

سخنرانی

حضرت آیت الله العظمی صانعی

مد ظله العالی

در مدرسه فیضیه قم

به مناسبت

فرارسیدن ماه محرم الحرام ۱۴۲۸

و

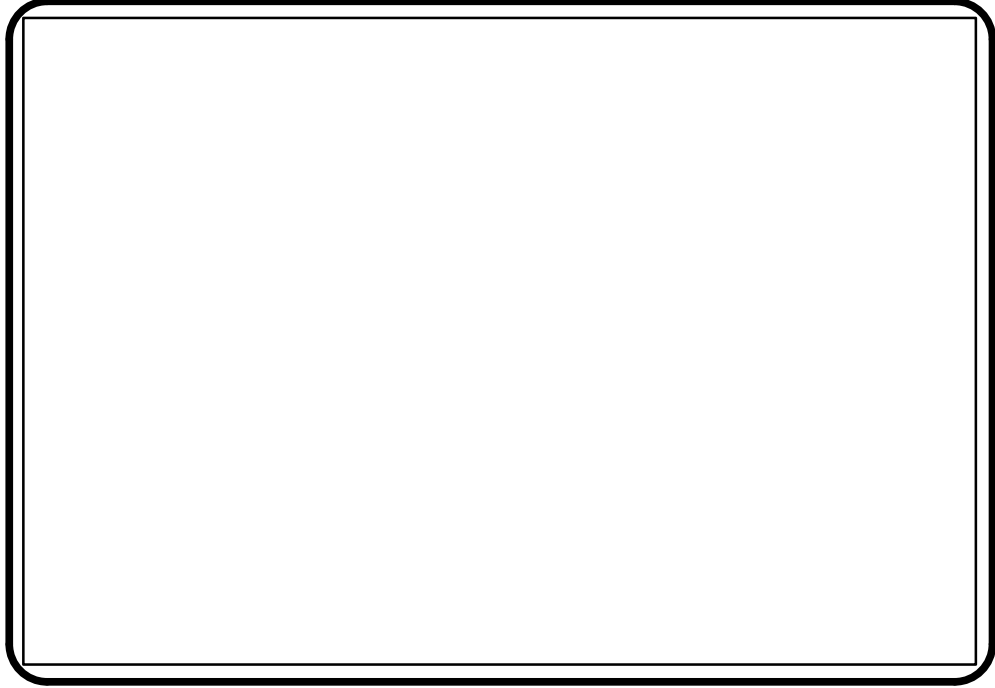
دیدار با مدیر عامل و مدیران

و

خبرنگاران خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)

بسم الله الرحمن الرحيم

ما به محرم و به عاشورای ابی عبد الله نزدیک می شویم؛ به اول سال قمری، ماهی که شهید در روز عاشورای آن همه وسایل نجات را با خودش دارد هم چراغ هدایت است و هم کشتی نجات. و اگر ابی عبدالله کشتی نجات است بقیه ائمه - سلام الله علیهم اجمعین - هم کشتی نجات اند. مرحوم شیخ جعفر تستری با استفاده از روایات، بر این اعتقاد است که این کشتی نجاتی است که در طوفانها خیلی راحت می تواند آدم را به ساحل برساند و نجات بدهد. پس همه ائمه، کشتی نجات اند، اما این کشتی نجات (امام حسین) در لجن غامره (گرداب های فرورونده) خیلی راحت تر آدم را به ساحل می رساند و آدم را نجات می دهد. از طرفی همه ائمه ابواب بهشتند، از رسول الله و فاطمه و زهرا

گرفته تا همه معصومین، ابواب بهشت هستند ابی عبدالله هم باب بهشت است دری است از درهای جنت. اصلاً بهشت یک باب دارد به نام باب الحسین که خیلی توسعه دارد. خیلی افراد را می‌تواند به بهشت ببرد و خیلی‌ها از این مسیر می‌توانند وارد بهشت شوند.

امام حسین علیه السلام می‌تواند هر انسانی را به بهشت ببرد، نه تنها با عزاداری، گریه، یا گریاندن، به سر و سینه زدن، اظهار مصیبت کردن و نه تنها با تعظیم شعائر حسینی، بلکه آدمی با تباکی هم می‌تواند وارد بهشت شود. این وسعت باب ابی عبدالله علیه السلام است، هم کشتی اش با بقیه کشتی‌ها فرق دارد، هم باب او با بقیه بابها فرق دارد. توسل به او هم از خصوصیتی برخوردار است که هرکسی، به هر نحوی می‌تواند به ابی عبدالله علیه السلام متوسل شود و زمینه نجات خودش را فراهم کند. یادمان باشد که ریشه عزاداری و تعزیه برای ابی عبدالله علیه السلام با تاریخ بشریت همراه است. یعنی این مطلب را در داستان حضرت آدم خوانده‌ایم که وقتی جبرئیل اسماء خمسه را برای آنها بیان می‌کرد وقتی به نام مبارک آقا ابی عبدالله علیه السلام رسید گفت نمی‌دانم چرا

در اسم پنجم مغموم و مغموم شدم؟ در این اسم خصوصیتی است که قلبم را شکست. پس از آن، جبرئیل امین، برای امام روضه خوانی کرد و فرمود: صغیر هم یمیته العطش و کبیر هم جلدہ منکمش؛ کودکا نشان از تشنگی به شهادت می‌رسند و... این داستان روزهای اول خلقت است. پس موضوع عزاداری با خلقت حضرت آدم آغاز می‌شود. و متعلق به امروز و دیروز نیست. اما آنچه سیره و روش علما، متشرعین و محبین اهل بیت - صلوات الله علیهم اجمعین - بر آن اساس تنظیم شده؛ یعنی جمع شدن و عزاداری کردن و تشکیل جلسه و ذکر مسائلی از اسلام، چه به صورت نثر و چه به گونه شعر مربوط به زمان امام صادق و امام رضا علیهما السلام است. در تاریخ آمده که امام هشتم، از اول محرم خندان دیده نمی‌شد. یا در حالات امام صادق - سلام الله علیه - هم به این صورت نقل شده است. این رسم و سنتی است که ائمه، برای زنده ماندن اسلام، برای تنفر از ظالم و ستمگر - هر که باشد و هر کجا باشد - برای اظهار علاقه به مظلوم و عشق به مظلوم، به ما

غیر معلمه بود. او تربیت شده مکتب امیرالمؤمنین - سلام الله علیهما - بود. چگونه ممکن است زنی چون زینب، سر بریده برادر را ببیند و اختیار از دستش نرود؟ او به این کار افتخار می‌کند. وظیفه ما است که این عواطف را در این عصر، در مسیر درستش هدایت کنیم و به طور صحیح آن را تحلیل کنیم و آن را زنده نگاهداریم. باید با سنت صحیح عاطفه‌های ظلم تیزی و دفاع از مظلوم را در جهان احیا کنیم. گاهی انسان به سرش هم می‌زند، در عزاداری ابی عبدالله پیشانی‌اش هم ورم می‌کند، اینجا دیگر «لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام» معنا و مفهوم ندارد. وقتی بنده در اثر تأثر در مصیبت حضرت زهرا و یا امام حسین بر پیشانی‌ام بزنم تا جایی که متورم شود، خلاف شرع است؟ وقتی عواطف و احساسات و عشق به ابی عبدالله، همه چیز مرا به فراموشی سپرده دیگر اختیار هم از دست می‌رود.

از جنبه فقهی نیز، بحث خاص خودش را می‌طلبد و بنده به آن حوزه وارد نمی‌شوم، بلکه می‌خواهم بگویم که این یک احساس و عاطفه است. این علاقه است و نباید جلوی آن را گرفت. نباید مانع بروز عواطف شد. بگذاریم

آموخته‌اند. به گفته شهید مطهری رحمته الله علیه، گریه برای مظلومین، بخاطر ظلمهایی است که به آنها شده، و عشق و علاقه به آنها را می‌رساند. آدمهای خوب را دوست می‌داریم، چه آدم خوبی بهتر از ابی عبد الله رحمته الله علیه و چه خوبانی بهتر از یاران ابی عبدالله «ان الحسین سید الشهداء و أصحابه سادة الشهداء» ابی عبد الله آقای همه شهدا است و اصحاب او هم آقایان همه شهدا هستند. کدام وجدان بیداری است که این هم جنایت را از ننی امیه ببیند و دلش نشکند؟ انسان دلش برای مظلوم می‌شکند و با کسی که ستم دیده و به او ظلم شده، اظهار همدردی می‌کند. این حالت، گاهی به صورت گریه تجلی می‌کند و گاهی نیز به صورت‌های دیگر بروز می‌کند. گاهی هم اختیار از دستش می‌رود و اعمال دیگری مثل عمل حضرت زینب رحمته الله علیه انجام می‌دهد. (فطحت جبینها بمقدم المحمل) نه اینکه حضرت زینب رحمته الله علیه با دیدن این فاجعه، متوجه نبود که سرش را به چوب محمل می‌زنند، این از جمله مسائلی است که بعضی‌ها آن را نشر داداند. و عالمه

اسلامی با تمام ابعادش، دقت نظر داشته باشد. ایشان زیارت غدیریه را - زیارت مفصلی که امام علی النقی خوانده است - در نجف اشرف، ایستاده می خواند، زیارتی که حدوداً یک ساعت طول می کشد. همین امام فرمود: عزاداری سنتی را حفظ کنید، هر چه داریم از محرم و صفر داریم. به عزاداری اهمیت بدهیم، منتها باید ببینیم چه می گوئیم و چه می شنویم، باید در منبر، ذکر مصیبت و مداحی ها نکاتی را مورد توجه قرار دهیم که مورد توجه مخاطبان، مخصوصاً نسل جوان قرار گیرد.

درس های حادثه کربلا را باید فصحا و علما، متفکرین، صاحبان قلم و روشن فکران دانشگاه و حوزه بیان کنند تا مردم بیش از پیش با عظمت عاشورا و شخصیت بی بدیل ابی عبدالله آشنا شوند.

یک روزی در همین مکان مقدس، در سهایی از حادثه کربلا را طرح کردم و به موضوع وفا، اطمینان و صفا در نهضت عاشورا اشاره کردم.

امروز می خواهم درسی های دیگری را هم از حادثه کربلا بگیریم. یکی از آنها این است که قوام حادثه کربلا به مرد

این انسانهای پاک، آن عواطف پاکشان را ظاهر کنند. اینها بر می گردد به موضوع بحث که ابتدا طرح کردم و آن باب ابی عبدالله است. بگذارید تباکی کنند، بگذارید خودش را شبیه گریه کنندگان کنند. باب ابی عبد الله یک باب واسعی است. «من بکی أو ابکی أو تباکی فله الجنة» گریه کردن بر مظلومیت ابی عبد الله دارای ثواب است و تباکی نیز به این معناست که من خودم را شبیه گریه کنندگان در می آورم و در مجالس عزاداری سرم را به علت متأثر بودن پایین می اندازم، اظهار علاقه می کنم، اظهار عزاداری می کنم، این سیاست اهل بیت، علیهم السلام است. همان طوری که امام امت - سلام الله علیه - اشاره فرمودند: این روش را باید حفظ کنیم؛ حفظ این سنتها، ربطی به مسایل روشنفکری ندارد. اگر کسی هویت خودش را حفظ نکرد، روشنفکر نیست؟ نباید سنت و تجدد را مخلوط کرد، بلکه حفظ ارزشهای دینی و توجه به مسایل و معضلات روز، عین روشنفکری است. آیا آدمی روشن تر از امام خمینی - سلام الله علیه - سراغ دارید که در مسایل سیاسی و فقه

عقل و عاطفه را جمع کرده است. چگونه بین عقلانیت و احساسات را جمع کرد است. او می‌گوید ای مردم اهل دروغ و نیرنگ! نیرنگ خلاف انسانیت و عقل است. ای اهل دروغ و اهل مکر!... زینب در اینجا از عقلانیت و انسانیت استفاده می‌کند: «ای گبید لرسول الله افرضتم» می‌دانی چه جگر گوشه‌ای از پیغمبر را قطعه قطعه کردید و از بین بردید؟ این استفاده از عاطفه است. در مجلس یزید بن معاویه و با استفاده از تاریخ فریاد می‌زند: «أمن العدل یابن الطلقة تخدیرك حرائرك وامانك وبنات رسول الله سبايا»^۱ شما که ضد انقلاب بودید، شما که ضد رسول الله بودید، شما که ضد بشریت بودید و اگر لطف جد ما نبود، هنوز در جهالت و وحشی‌گری زندگی می‌کردید «انتم الطلقة» «أمن العدل یابن الطلقة...» این شعار عدالت‌طلبی اوست و طرفداری از حقوق انسانهاست: ای یزید! توکنیزهای خودت را پشت پرده برده‌ای و دختران پیغمبر را در مجلس نامحرم و به عنوان اسیر حاضر کرده‌ای؟ ببینید چقدر قشنگ بین تاریخ، عقل و عاطفه را جمع می‌کند.

۱. الاحتجاج ج ۲ - ص ۳۵

وزن است. زن و مرد، هر دو، حادثه کربلا را خلق کرده‌اند و در آن نقش داشته‌اند، یکی به شهادت و دیگری به اسارت. اگر خدا خواسته که حسین را شهید ببیند، زینب، ام‌کلثوم، سکینه و رباب هم اسرای کربلا هستند و دیگران که «ان الله قد شاء ان یراهن سبايا» و بی جهت نیست که فرموده‌اند اگر اسارت زینب نبود، ارزش شهادت ابی‌عبد الله را از بین می‌بردند؛ قدرت تبلیغی بنی‌امیه نمی‌گذاشت کسی بفهمد که ابی‌عبد الله شهید شده. اگر هم کسی می‌فهمید، می‌گفتند علیه حکومت وقت قیام کرده و به آشوب دست زده است. اما این زینب و ام‌کلثوم و این دختران ابی‌عبد الله هستند که در طول مسافرت، هر جا سخن گفته‌اند، عالی‌ترین و زیباترین راه را برای استفاده از وجدان عقلی و وجدان عاطفی مردم انتخاب کرده‌اند. خطبه حضرت زینب - سلام الله علیها - در بازار کوفه را بنگرید: «یا اهل الغدر والخطر یا اهل الکوفه اما ترون ای کبید لرسول الله افرضتم»^۲ ببینید این زن چگونه بین

۱. بحار الانوار ج ۴۴ - ص ۳۶۴

۲. الاحتجاج ج ۲ - ص ۲۹

در حادثه کربلا مرد و زن و مولی و عبد همراه هم هستند. یکی زهیر است و همسرش، دیگری حبیب بن مظاهر و غلام اوست. حبیب بن مظاهر اسبش را به غلامش داد و گفت به یاری ابی عبد الله در کربلا می‌رویم. شهر در کنترل بود و مأمورین بنی امیه و عبید الله بن زیاد نمی‌گذاشتند کسی از شهر بیرون برود. چند لحظه‌ای گذشت، غلام دستی به سر و گردن اسب کشید و گفت: ای اسب! غصه نخور! اگر آقایم حبیب بن مظاهر نیامد من خودم بر پشت تو سوار می‌شوم و برای یاری ابی عبد الله می‌روم این گفتگو چه هدف و مرامی را نشان می‌دهد. این چه مکتبی است که ابی عبد الله بوجود آورده است.

در حادثه کربلا زن و مرد، هر دو هستند. اگر تاریخ را ببینید درس دیگری می‌آموزیم و آن اینکه زنها در دفن شهدا، مقدم بر مردها هستند. آدمیت زنها بقدر آدمیت مردهاست. بعضی افراد نا آگاه عصبانی می‌شوند. چرا؟ بحث فقهی که عصبانیت ندارد. ما که نگفتیم بت ببرستید، گفتیم آدمیت زنها با آدمیت مردها بقدر هم ارزش دارد. حتی زنها در دفن شهدا مقدم بودند. پس از واقعه کربلا،

طایفه بنی اسد برای دفن شهدا نمی‌آمدند، زنها گفتند اگر شما می‌ترسید، ما می‌رویم دفن می‌کنیم و با این سخن، مردها را تحریک کردند. این حرکت باید در بینش اسلامی زیربنای فکری ما باشد، در فقه اسلامی در اخلاق اسلامی در زندگی و برخورد اجتماعی هم باید زیر بنا باشد.

در حادثه کربلا، رباب می‌گوید: من زیر سایبان نمی‌روم، چون همسرم در مقابل خورشید گرم سوزان افتاده بود. می‌گویند رباب یک سال در کربلا و در مقابل نور مستقیم خورشید نشست و عذاراری کرد. باید این را بالای منبرها بگوییم و بعد بگوییم زنها بی‌وفا هستند! زنها چیزی سرشان نمی‌شود! باید دهان اینهایی که این حرفها را با آگاهی می‌زنند پر از آتش کرد و اگر نا آگاهانه حرف می‌زنند، از خدا برای آنها طلب عقل و آگاهی کرد. این وفای زن است، کدام وفایی بالاتر از این می‌شود؟ یک سال در مقابل چشمه خورشید نشست و گفت من از این جاتکان نمی‌خورم، زینب علیها السلام گفت برایت سایبان درست کنم، گفت سایبان نمی‌خواهم، بدن ابی عبد الله در آفتاب بود، آنوقت شما می‌خواهید برای من سایبان درست

ایشان وقتی به منزل «ذی حسم» رسید دستور می دهد که به سربازان دشمن آب بدهید، فرمودند اینها تشنه اند، از راه رسیده اند آب به آنها بدهید. اسبها و مرکبایشان را هم آب بدهید. بعد فرمود به این حیوانات زبان بسته، آهسته آهسته آب بدهید، از راه رسیده اند و زیاد گرما دیده اند، اگر یک دفعه آب بخورند ناراحت می شوند. بگذارید مرکبها آهسته آهسته آب بخورند. شما در کجای دنیا می توانید پیدا می کنید که به دشمن اینگونه نگاه کنند و علاوه بر رعایت حقوق انسانی، حقوق حیوانات را هم مراعات کنند؟

درس دیگر حادثه عاشورا، شفافیت با همگان است. ابی عبد الله علیه السلام هیچگاه حيله نکرد و خلاف واقع نفرمود. حرفی را ننگفته برای دوستانش نگذاشت از اول شفاف بر خورد کرد. همه ما باید در زندگی ما شفاف باشیم. در زندگی خانوادگی، در دوستی ها، در زندگی طلبگی، در حکومت، در سیاست، در اقتصاد، همه جا، واقعیت ها را صاف و بدون هیچ پرده پوشی بگوییم، حتی اینکه این واقعیت برای ما سنگین تمام شود. ابی عبد الله علیه السلام روز هفتم ذی الحجه بحث را شروع کرد و گفت: «من کان بادلاً

کنید؟ این درس است و باید در سراسر فقه مطرح بشود نه این که فقط بالای منبر بگوییم و بعد هم یادمان برود. آیا درست است به یک روایتی که به جعل شبیه تر از واقعیت است و از طریق امامیه هم نقل نشده، استناد کنیم که پیغمبر فرمود: «آخرهن کما آخرهن الله» زنها را عقب بیندازید همانطور که خدا آنها را عقب انداخته است.

خب، وقتی بگوییم پیغمبر فرموده: «آخرهن... الله» پس با این تعبیر، او قاضی، مرجع تقلید، حاکم و رئیس جمهور نمی تواند بشود. چرا که خدا آنها را موخر دانسته است! پس مفهوم «المؤمنون و المومنات و المسلمین و المسلمات، المصدقین و المصدقات» چیست؟ چرا باید سخن یک شخص عامی را که مرسل است و روایت او از نظر برادران اهل سنت هم سندیت ندارد و از طریق امامیه نیز نقل نشده پذیرفت. پس چرا در دهه عاشورا از زینب، ام کلثوم و رباب می گوییم که آنها چنین کردند و بعد از دهه می گوییم «آخرهن الله» اصلاً زنها ارزش ندارند!

درس دوم حادثه کربلا؛ ابی عبد الله علیه السلام در حادثه کربلا عملاً حقوق بشر و حقوق حیوانات را هم مراعات کرده.

فینا محجنه فلیر تحل معنا فانی، راحل مصباحاً غداً انشاء الله^۱ من می خواهیم بروم خون دل بدهم، می خواهیم بروم خون قلب بدهم؛ من عاشق و دلباخته شهادتم. موضوعی که او می داند و خدایش. هرکسی می خواهد بیاید، بیاید، خبری از پست و مقام و ریاست نیست؛ در این راه شهادت است و کشته شدن. این شفافیت اول حرکتش است. در راه می رفتند، مردی را دیدند که از کوفه می آمد. امام فرمود: در کوفه چه خبر است. گفت: آیا در مقابل این جمعیت بگویم یا برویم یک جای دیگر؟ امام فرمود: نه ما چیزی را از صاحبان پنهان نمی کنیم «السلام عليك یا ابا عبد الله وعلی الاِرواح التی حلت بفنائک» ما چیزی مخفی نداریم. آن مرد گفت: دیدم رجاله‌ها ریسمان به پاهای بدون سر مسلم بن عقیل نماینده خاص شما و میزبانان هانی بن عروه بسته بودند و می کشیدند. این گزارش برای یک آدم جنگجو خیلی سنگین است. در آن بوی شکست به مشام می رسد اما این خبر شکست را مخفی نمی کند. بعد هم دختر مسلم بن عقیل را خواست و او را نوازش کرد

۱. معالم المدرستین (سید مرتضی العسكري) ص ۶۱

و آهسته آهسته به او فهماند که پدرش شهید شده است. به او گفت: من بجای پدر تو و علی اکبر بجای برادر تو. شب عاشورا فرارسید، باید یک لحظه مقایسه کنیم زندگی خودمان را با زندگی ابی عبد الله و یک مقدار آن را شبیه زندگی ابی عبدالله بکنیم. من نمی گویم می توانیم مثل ابی عبد الله بشویم. یک مقدار شبیه او بشویم. یک مقدار شفاف باشیم و مدام پشت حرف نزنیم. خلاف نگوئیم و جلوی منکرهای جامعه را بگیریم. ابی عبد الله می خواست جلوی منکرها را بگیرد. به یاد داشته باشیم که گرانی و فساد اقتصادی، منکر است فقر و بیچارگی و اعتیاد منکر است. باید جلوی آن را گرفت. ماه محرم است، تلاش کنیم جلوی منکرات را بگیریم. نباید منکرات را در بد حجابی و بی حجابی و معروف را هم در نماز و روزه خلاصه کرد. اما اینکه بد حجابی و بی حجابی منکر است، شکی نیست، گناه است، ولی منکر، تنها اینها نیستند، فقر، گرانی، اعتیاد، کاغذ بازی و... هم منکر است. و باید آن را مهار کرد. پس باید صادق بود و شفاف، همانطور که ابی عبدالله در شب عاشورا هم شفاف است. به یارانش فرمود: هر کسی

آیت الله العظمی صانعی در گفت و گو با ایستنا:

- صرف اعتقاد، قابل مجازات نیست.
- محرومیت دانشجویان از تحصیل، خلاف است.
- در عزاداری‌ها دروغ اضافه نکنیم و حيله سياسى به کار نبريم.

آیت الله العظمی یوسف صانعی در دیدار با مدیر عامل و چند تن از دست‌اندرکاران و خبرنگاران خبرگزاری دانشجویان ایران (ایستنا) به بیان دیدگاه‌های خود در زمینه‌های مختلف از جمله فتوای ۳۸ تن از علمای وهابیت، نوع عزاداری‌ها در ایام محرم، تشیع و وحدت جهان اسلام، حقوق بشر، اعدام صدام و اوضاع عراق و حقوق زنان پرداخت.

به گزارش خبرنگار فقه و حقوق ایستنا، آیت الله العظمی صانعی درباره‌ی فتوای ۳۸ تن از علمای وهابی عربستان

فردا این جا بماند کشته می شود. تا دیروز آن طرف انقلاب بودید فردا ممکن است از خود من هم انقلابی تر شوید. فرمود: هر کسی بماند فردا کشته می شود؛ علی اصغر و قاسم هم شهید می شوند. هر کسی می خواهد، برود. این خیلی شفافیت است. یعنی آگاهانه حرکت کنید. ای انسانها وای همه کسانی که سخن مرا می شنوید، در زندگی، آگاهانه حرکت کنید. آگاهانه با دیگران برخورد کنید. استعمار فکری و حيله به کار نبريم. خلاف شفافیت حرف نزنيم. قدرت‌ها و حکومتها می روند و عمر دولتها تمام می شود، اما حق می ماند. حسین و شفافیتش می ماند. امام امت - سلام الله علیه - و یاران حقیقی اش می مانند «اما الزبد فیذهب جفاً» گاهی مسائلی می شنوم که واقعاً تعجب می کنم که چقدر زود انقلاب ما می خواهد ضربه بخورد ولی بحول و قوه الهی تا بعضی از یاران امام هستند، تا آگاهی های مردم هست و تا دموکراسی هست، اینها خیلی نمی توانند به انقلاب ضربه زنند.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

همه این تبلیغات علیه شیعه بهبوده است؛ البته به شرط آن که عزاداری‌ها درست و صحیح انجام شود نه این که آنها [اثمه] راضی باشند خیر بلکه حداقل خودمان عزاداری‌هایمان را قبول داشته باشیم. دروغ به آن اضافه نکنیم و حيله‌های سیاسی در آن به کار نبریم و عزاداری‌های سنتی و واقعی را به اجرا بگذاریم؛ همان طور که در همه جای دنیا انجام می‌شود».

ایشان فرمودند:

«عزاداری‌های درست و سنتی، تبلیغات منفی را از بین می‌برد. بشر امروز حاضر نیست که خلاف عاطفه عمل کند و کسی را بکشد. بشر امروز بشر عاطفه، مهربانی و حقوق بشر است. امروز اگر هر دولتی بخواهد بگوید که من محبوبم می‌گوید حقوق بشر و عدالت در مملکت من رعایت می‌شود و این زمینه‌ساز آمدن مهدی موعود(عج) است. یعنی زمینه در حال فراهم شدن است که اگر زمانی کسی فریاد عدالت زد همه در اطرافش جمع شوند. این‌ها همه زمینه‌ساز آمدن آن حضرت است. تبلیغات منفی و فتوهای این چنین (فتوای وهابیان) به جایی نخواهد

مبنی بر اعلام جهاد علیه شیعیان عراق گفت:

«این مطلب را شنیدم اما فکر نمی‌کنم که این مساله چیز ارزشمندی باشد. این‌ها چیزهایی است که برخی‌ها آن را می‌نویسند ولی اصلاً این‌ها قابل ذکر نیستند. این‌ها نمی‌توانند سیاست‌های کلی را تعیین کنند. سیاست کلی سیاستی است که حکومت تعیین می‌کند. برخورد دولت عربستان هم امسال نسبتاً برخورد خوب و سالمی بود».

وی ادامه داد: «ممکن است اصل این مساله به طور کلی جهل باشد. شیعه اگر بتواند خود را در دنیا معرفی کند، این مسایل هیچ‌گونه تاثیری نخواهد داشت؛ چون شیعه جمع بین عقل و عاطفه، عدل و انصاف و حق و احسان است و این مطابق فطرت بشر است و هیچ‌کس نمی‌تواند کاری را در مقابل آن انجام دهد.

باید در عزاداری‌ها دروغ اضافه نکنیم و حيله‌های سیاسی در آن به کار نبریم - رعایت حقوق بشر و عدالت زمینه‌ساز آمدن مهدی موعود (عج) است».

آیت‌الله العظمی صانعی بیان داشت:

«در روزهای محرم و شروع عزاداری‌ها خواهید دید که

مجازات همراه است ارتدادی است که با عملی برخلاف مصالح اسلام و مسلمین همراه باشد».

وی با اشاره به مسأله‌ی مسیحی شدن یک مسلمان و بازگشت دوباره‌اش به مسیحیت ادامه داد: «برخی معتقدند که حکم مسیحی شدن یک مسلمان، اعدام و ارتداد است اما اگر مسیحی مسلمان شد معتقدیم باید به وی احترام گذاشت و به او جایزه داد که این مسأله از سوی یک جوان قابل قبول نیست؛ به او می‌گوییم که این قانون خداست، می‌گوید اگر قانون خدا باشد قبول است اما از کجا معلوم که این قانون خدا باشد. باید برای این‌گونه سوالات پاسخی یافت. به نظر من صرف اعتقاد قابل مجازات نیست اما اگر شخصی بخواهد از اعتقاد و ارتدادش سوءاستفاده و به اسلام و مسلمین توهین کند، در این صورت مستحق مجازات است؛ چون کسی حق توهین ندارد اما اگر شخص با مسیحی شدن به دنبال کار خودش است ما هم نباید کاری به او داشته باشیم. ما به صرف اعتقاد نباید کسی را مجازات کنیم. ارتدادی که با مجازات همراه است ارتدادی است که با عملی برخلاف مصالح اسلام و مسلمین همراه باشد.

رسید منتها به شرط آن که درست عمل کنیم.

اگر بتوانیم تشیع را آن چنان که هست معرفی کنیم دنیا کاملا طرفدار شیعه خواهد بود».

وی تصریح کرد: «به نظر من اگر بتوانیم تشیع را آن چنان که هست معرفی کنیم و آن هم این‌که بگوییم که تشیع دین عدل و انصاف و عقل و احسان است و نه دین خشونت، ارباب، ترور و آن را دین آزادی بحث، سخن و آزادی عمل بدانیم، دنیا کاملاً طرفدار شیعه خواهد بود؛ اما اگر هرگاه کسی حرف زد بگوییم این را خدا گفته است آن شخص هم می‌گوید بله اگر خدا این را گفته قبول دارم اما مگر شما از پیش خدا آمده‌اید؟ نگاه کنید شاید جایی کیفیت برداشت شما اشتباه باشد. شاید برداشت دیگری هم باشد که بتوان از آن برداشت، بهره دیگری برد.

آیت‌الله العظمی صانعی با بیان این‌که دنیا دیگر حوصله‌ی درگیری ندارد، گفت: دنیا به دنبال علم، مطلب و دانش است.

صرف اعتقاد قابل مجازات نیست، ارتدادی که با

مسالهی قصاص مخلوط می‌کنند. مجازات قصاص مقابله به مثل است و جنبه‌ی حقوقی دارد. مجازات اعدام را باید مورد بحث قرار داد. در قصاص، شخص آزاد است که فرد قاتل را بکشد یا آزاد کند اما اگر بگوئیم شخص قاتل را باید زندانی کرد و حق کشتن آن را به صاحب حق ندهیم و غیره و بالاخره آزادش کنیم، این حقوق بشر نیست. صدام هزاران تن را کشته و الان صاحبان خون به دنبال کشتنش هستند، این خلاف حقوق بشر نیست.

آیت‌الله العظمی صانعی در ادامه با اشاره به اوضاع عراق، با ابراز امیدواری نسبت به برقراری امنیت در این کشور ابراز امیدواری کرد که امنیت در عراق حفظ شود و مردم ایران هم بتوانند به راحتی به زیارت اماکن مقدسه بپردازند. این یک کار فرهنگی، دینی و عاطفی است و بسیاری از مشکلات مردم با رفتن به این اماکن متبرکه کم می‌شود.

ایسنا تا به حال در حد توان خود اطلاع‌رسانی را در مسیر افکار امام(ره) انجام داده است.

وی در ادامه با اشاره به هشتمین سال فعالیت

قانونی به زیبایی قصاص وجود ندارد، قانون قصاص جمع بین حقوق افراد، دولت و ملت است
 آیت‌الله العظمی صانعی در ادامه به بحث اعدام صدام و اظهار نظر مدافعان حقوق بشر مبنی بر عدم وجود مجازات اعدام تصریح کرد: «ما نمی‌توانیم آزادی افراد را سلب کنیم. کسی که چهار فرزند را یتیم و زنی را بی‌سرپرست می‌کند مستحق مجازات است. این‌که می‌گویند مجازات قصاص خلاف حقوق بشر است، درست نیست. اعدام و قصاص هر یک بحث‌هایی جدا از هم هستند. در این جا اسلام عملاً بهترین قانون یعنی قانون قصاص را مطرح کرده است. این قانون بهترین قانون است که در دنیا قانونی به زیبایی آن وجود ندارد. قانون قصاص جمع بین حقوق افراد، دولت و ملت است.»

وی تصریح کرد: «کسی که افراد زیادی را به خاطر ریاست بر کشورش به خاک و خون کشیده یا در جنگ با ایران جانباختاری که با این همه مشکل جسمی و روحی مواجه شده‌اند، به وجود آورده، مخالف با حقوق بشر انجام نداده است؟ اشتباه این است که مجازات اعدام را با

آیت‌الله العظمی صانعی تصریح کرد: «اسلام را باید به گونه‌ای معرفی کرد که ما منطقی بودن و عقلانی بودن آن را در حد افکار خود به دیگران بفهمانیم و بتوانیم حقوق بشر اسلام را در دنیا مطرح کنیم و این بهترین کاری است که افرادی که در رشته‌های حقوقی هستند می‌توانند انجام دهند».

هیچ کس را نمی‌توان از حقوق اجتماعی محروم کرد
وی در پاسخ به سوال ایسنا درباره‌ی مبنای فقهی و حدودی که دین برای محرومیت افراد از حقوق اجتماعی خود تعیین کرده است، گفت: «محرومیت از حقوق اجتماعی در اسلام برای انسان‌ها وجود ندارد و محرومیت‌های فعلی محرومیت‌های تعزیری و مجازات است. در قانون جزایی که در دوره‌ی شهید بهشتی نوشته شد اگر چه نقایصی دارد اما خوبی‌هایی هم دارد. آنها محرومیت از حقوق اجتماعی را به عنوان مجازات در اختیار محکمه قرار دادند. محکمه می‌تواند به عنوان یک مکمل قرار بدهد هم تواند هم قرار ندهد. در اسلام ما

خبرگزاری دانشجویان ایران بیان داشت: «به صراحت می‌گوییم که ایسنا تا به حال در حد توان خود اطلاع‌رسانی را در مسیر افکار امام(ره) انجام داده است. این خبرگزاری تمام توانش را به کار بسته، خداوند هم توفیق خواهد داد. من در سفر حج در دیداری که با کسانی از داخل و خارج داشتم معمولاً همگان از ایسنا راضی بودند و برخی تعریف می‌کردند و برخی هم شکایتی نداشتند که این جای شکرگزاری دارد».

آیت‌الله العظمی صانعی افزود: «امروز راه خدمت به اسلام این است که اسلام را دین عقل و منطق، احسان و عاطفه معرفی کنیم؛ اگر بتوانیم اسلام را این‌گونه معرفی کنیم بسیاری از دشمنی‌ها با اسلام خنثی می‌شود».

وی در ادامه در رابطه با حج فرمودند: «حج فلسفه عملی حقوق بشر در اسلام است. قرآن کریم وقتی می‌خواهد در باره‌ی خانه خود صحبت کند خانه خود را هم خانه خود و هم خانه ملت می‌داند یعنی از این بهتر خداوند نمی‌تواند بشریت را بالا ببرد و انسان را محترم بداند».

چیزی تحت عنوان محرومیت از حقوق اجتماعی سراغ نداریم. قاضی هم باید بر اساس موازین حکم کند اما هیچ‌کس حق ندارد بر اساس میل و تشخیص خود افراد را محکوم کند».

محروم کردن دانشجویان از تحصیل خلاف است
وی درباره‌ی محرومیت علمی دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی بیان داشت:

«این امر خلاف است. باید مدرک قانونی معتبری باشد که قانون را نمایندگان مردم گذرانده باشند که در این صورت قابل قبول است اما خواسته افراد نمی‌تواند مانع از ادامه تحصیل افراد شود. باید به تاریخ نگاه کنیم؛ می‌بینید که امیرالمومنین علی علیه السلام خوارج را از مسجد بیرون نکرد، آنها در داخل مسجد به علی علیه السلام بدگفتند؛ برخی اصحاب خواستند بر خورد کنند که ایشان فرمودند کاری به آنها نداشته باشید و فرمودند این افراد تا زمانی که دست به اسلحه نبرند از حقوق بیت‌المال برخوردارند و حق دارند در مسجد حضور داشته باشند».

آیت‌الله العظمی صانعی ادامه داد: «نمی‌شود کسی را از آمدن به مسجد محروم کرد حتی خوارج را چه برسد به دانشجوی که کسی آنها را از رفتن به دانشگاه که مال ملت است، محروم کند».

وی در پاسخ به این سوال که در بحث گزینش‌ها حدود و ثغور شرعی حقوق افراد کجاست؟ بیان داشت:
«در دوره‌های قبلی بحث گزینش قانونی نبود بلکه بخشنامه‌ای بود. ما هم دقت می‌کردیم که افراد بی‌جهت از حقوق خود محروم نشوند. به هر حال هیچ‌کس را نمی‌توان از حقوق اجتماعی محروم کرد».

اگر می‌گوییم در انتخابات افراد ۱۸ سال حق شرکت دارند در قوانین جزایی هم آن را مطرح کنیم.

وی همچنین درباره‌ی افزایش سن رای‌دهندگان از ۱۵ به ۱۸ سال گفت: «مسئله‌ی اصلی، مسئله درک و شعور است و مانعی ندارد اما باید همه جا به همین شکل باشد؛ اگر می‌گوییم در انتخابات افراد ۱۸ سال حق شرکت دارند بیاییم در قوانین جزایی هم مسئله ۱۸ سال را مطرح کنیم،

مثلا دکترای رشته‌ای هستند چه کسی می‌تواند بگوید که شهادت او مورد قبول نیست اما شهادت یک مردی که هیچ اطلاعاتی در آن زمینه ندارد، مورد قبول است؟ در این جا می‌توان از شهادت زن استفاده کرد. هرگاه اطلاعات ضعیف است و بخواهیم ضریب اطمینان را بالا ببریم چه مرد چه زن به نظر من ما به چهار نفر نیاز داریم.

آیت‌الله العظمی صانعی در پاسخ به سوالی درباره‌ی دیدگاه‌های وی که حقوق زن و مرد را یکسان می‌داند و قوانین مربوط به حقوق زنان که به گفته‌ی کارشناسان و در عمل مشکلات زیادی به وجود آورده است، گفت: «مشکل ما این است که ما از لحاظ قانونی دستمان بسته است.

وی با تأکید بر این که باید به زن‌ها آگاهی داد و تأکید کرد که زنان نباید تحت تأثیر ادعای صرف طرفداری از حقوقشان قرار بگیرند، یادآور شد که اگر کسی از حفظ حقوق زنان اعلام حمایت و جانبداری کرد، باید از وی توضیح بخواهند تا نحوه جانبداری و حفظ حقوق را بیان نماید تا این ادعای صرف سخنگویی کلی از حقوق زنان نباشد.

نه این که دختر ۹ ساله را همانند یک بزرگسال مجازات کنیم. ما یا باید این قوانین را به طور کلی بپذیریم یا نپذیریم اما برخی مسایل مثل ایرانی الاصل بودن رئیس جمهور جزو نظامات است و از آن جا که اسلام هم خواهان حفظ ملیت‌ها، زبان‌ها و وطن پرستی شده بزرگان ما هم خواهان ایرانی الاصل بودن رئیس جمهور شدند.

باید آن جا که دو مرد برای شهادت می‌خواهیم دو زن هم بخواهیم، چه کسی می‌تواند بگوید شهادت زنی مطلع در موضوعی قبول نیست اما شهادت مردی با اطلاعات کم قبول است؟»

وی در ادامه در باب شهادت دادن زنان تصریح کرد: «در باب شهادت می‌گویید دو زن به جای یک مرد است محروم کردن دو نفر از شهادت اگر آن را یک حق بدانیم، درست نیست و معتقدیم که زن و مرد با هم برابرند و باید آن جا که دو مرد برای شهادت می‌خواهیم باید دو زن هم بخواهیم؛ آنها فرقی با هم ندارند. جایی که خواهان حضور دو زن به جای یک مرد هستیم زمانی است که زن‌ها اطلاعات کمی دارند اما اگر جایی زن‌ها دارای تحصیلات و

گزیده‌ای از استفتائات از محضر حضرت آیت‌الله العظمی صانعی در ارتباط با عزاداری ائمه اطهار علیهم‌السلام

س ۱) بعضی‌ها می‌گویند سادات در جهان آخرت به آتش دوزخ نمی‌سوزند. آیا این گفته صحت دارد یا خیر؟

ج - صحیح نیست و آنچه در روایات آمده مخصوص است به فرزندان که از حضرت زهرا علیها‌السلام متولد شده‌اند مثل حسنین و زینبین؛ و امام هشتم علیه‌السلام در روایتی به برادرش زید خطاب کرده فرمودند: «چه طور می‌شود موسی بن جعفر علیه‌السلام با آن همه عبادت و طاعت، باتو که هر معصیتی را انجام می‌دهی برابر باشیدی؟! و بعد فرمودند: خداوند فرزند نوح علیه‌السلام را به دلیل معصیت از او نفی کرده است با این که حقیقتاً از او بود، پس آنچه موجب نجات از آتش است اطاعت الهی است، از هر کس باشد و آنچه

آیت الله صانعی گفت: این آگاهی‌ها موجب می‌شود که ما هم چیزی در حد حرف برای گفتن داشته باشیم؛ امام (ره) در آن زمان وقتی در خصوص منبع زیرزمینی نفت و شطرنج مطالبی جدید مطرح کردند مقاومت‌هایی وجود داشت اما امروز در اثر همین اعتراضات و سوال و جواب‌ها در زمینه حقوق زنان و دیگر زمینه‌ها ما حرف‌هایی می‌زنیم؛ البته دشمنی‌هایی هم صورت می‌گیرد اما این دشمنی‌ها به جایی نمی‌رسد و این آگاهی‌ها و پرسش‌ها خوب و موثر است.

- ج - تمام موجودات مخلوق خدا هستند و تمام انسان‌ها بندگان خداوند و فرقی در این باب بین اهل بیت علیهم‌السلام و دیگران نیست جز این که هر کس در درجه‌ای از عبودیت و بندگی قرار دارد که اهل بیت علیهم‌السلام در بالاترین درجات بندگی خداوند قرار دارند و خداوند آن‌ها را واسطه فیض خود به موجودات قرار داده است. ۸۰/۱۲۵
- س ۵ الف - روایت با شمشیر یا سم کشته شدن (شهادت) ائمه اطهار کلی است یا شامل بعضی از ائمه می‌باشد؟
- ب) آیا پیامبر اسلام هم مسموم شدند؟
- ج) آیا امام زمان علیه‌السلام آخر الامر با شمشیر به شهادت می‌رسند یا سم؟
- ج - شامل همه ائمه (صلوات الله علیهم اجمعین) می‌باشد و روایت اطلاق دارد و مرحوم مجلسی بزرگ کلمه «مامناً» را در روایت به ائمه معصومین علیهم‌السلام تفسیر کرده، گرچه بعضی از روایات دلالت دارد که سبب رحلت پیامبر گرامی

- موجب عذاب و آتش است معصیت و نافرمانی خداست، از هر کس که سر بزند و کسی که اطاعت خدا را نکند از ما نیست و اگر تو ای زید اطاعت خدا نکنی از ما اهل بیت نیستی». ۷۹/۷/۲۸
- س ۲ آیا مقام پیامبران، بالاتر از مقام امامان است؟
- ج - مقام و منزلت ائمه علیهم‌السلام فی حدّ نفسه بالاتر از مقام پیامبران است. ۸۱/۱۲/۱۳
- س ۳ الف) علم ائمه به عالم غیب و آینده و حوادث آن محدود است یا مطلق و نامحدود؟
- ب) آگاهی ائمه از زمان و مکان دقیق شهادت چگونه است؟
- ج - الف و ب) علم ائمه علیهم‌السلام به غیب، محدود به اذن و خواست و رضایت خدای متعال می‌باشد و آن بزرگواران از خصوصیات شهادت خویش به اذن خدا آگاه بودند. ۸۰/۴/۲۵
- س ۴ فرقی بین خداوند و اهل بیت در چیست و آیا این گفته که (خداوند خالق و اهل بیت مخلوق اند و دیگر هیچ فرقی با هم ندارند) درست است؟

آمادگی مردم و وجود ظالمین باعث در تأخیر ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) می‌باشد که این عوامل نیز ظاهراً موجب غیبت حضرت شده است.
۸۱/۱۳۰

س ۸ - شنیده شده که برخی شخصیت‌های صدر اسلام دارای عصمت صغری بودند آیا این مطلب درست است؟ آیا یاران مهدی (عج) نیز دارای این مقام‌اند و ملائکی آن‌ها را از ارتکاب گناهان بزرگ باز می‌دارند؟

ج - ممکن است انسان به درجه‌ای برسد که خیلی کم گناه کند اما مقام عصمت، مخصوص انبیاء و زهرا و ائمه هدی علیهم‌السلام است.
۸۱/۷۲۰

س ۹ - اگر شخصی امام زمان (عج) را در خواب ببیند و بعد از بیدار شدن از خواب، به مردم بگوید که آقا گفته است فلان کار را انجام بده آیا به آن چه که آقا در خواب به او گفته است می‌شود عمل کرد یا نه؟

ج - حرام و افتراء به معصوم و بدعت است.
۸۱/۲۲۵

س ۱۰ - در جایی خواندم که بعضی از رزم آوران از یاران امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) محسوب

اسلام صلوات‌الله‌علیه‌وس‌آله‌وس‌آلهم‌وس‌سلم هم مسمومیت بوده است و کیفیت شهادت حضرت مهدی (عجل الله فرجه) معلوم نیست و فقط در روایت دارد که امام حسین علیه‌السلام او را دفن می‌کنند و بر او نماز می‌خوانند.
۸۰/۴۲۵

س ۶ - آیا رجعت، حتمی الوقوع است یا بستگی به دیر یا زود بودن ظهور دارد؟

ب) حکومت امام زمان علیه‌السلام بر جهان چقدر صحیح و دقیق است؟

ج - نزد محققین از شیعه مسأله رجعت در زمان حکومت حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) حتمی است و مرحوم شیخ مفید و دیگران این نظر را از روایات اهل بیت علیهم‌السلام استفاده کرده‌اند و مرحوم مجلسی رحمته‌الله در جلد ۵۳ «بحار الانوار» بحث مفصلی درباره رجعت دارد و روایتش را جمع آوری نموده است که می‌توانید مراجعه نمایید.
۸۰/۴۲۵

س ۷ - موانع ظهور امام زمان چیست؟

ج - آن چه از بعض روایات استفاده می‌شود عدم

﴿س ۱۳﴾ کسی که بدون اذن دخول، وارد حرم یکی از امامان شده، آیا معصیت کرده است؟

ج - وارد حرم امام شدن، بدون اذن دخول، جایز است، اما ترک آداب شده است.

﴿س ۱۴﴾ آیا زیارت حرم امام رضا علیه السلام با داشتن این همه طلا و جواهر یک نوع بت پرستی مدرن نیست؟ در حالی که عده ای در اطراف همین حرم گرسنه و فقیر هستند. من با هرگونه عزاداری برای امام حسین علیه السلام مخالفم بلکه معتقدم که راه و رسم ایشان را باید آموخت و در زندگی بکار گرفت. آیا این ظلم به امام حسین علیه السلام است؟

ج - ۱. اینها نه تنها بت پرستی نیست بلکه به خاطر علاقه و عشق مردم به خداوند متعال و در مسیر توحید و به امامان خود که از جانب خداوند برای هدایت آنها منصوبند می باشد و به خاطر انسان تر شدن انجام می دهند و ضمن داشتن ارادت قوی معنوی ذره ای از آن هم در ظاهر و مادیات بروز کرده و به تزئین حرم امام خود می پردازند البته حل مشکل گرسنگان و فقراء با تبدیل

نمی شوند. لطفاً بگویید کدام عده هستند؟ در مورد اقتدا به امیرمؤمنان لطفاً مرا راهنمایی کنید؟

ج - چنین چیزهایی را نمی توان گفت صحیح است و هرکس می تواند با انجام واجبات و ترک محرمات از یاران حضرت علیه السلام باشد و با این کار به امیرالمؤمنین علیه السلام اقتداء نماید.

﴿س ۱۱﴾ آیا کف زدن در میلاد ائمه اطهار علیهم السلام مانند سینه زدن در شهادت آن بزرگواران (صلوات الله علیهم اجمعین) ثواب دارد؟

ج - همان گونه که عزاداری در عزای اهل بیت موجب اجر و ثواب است؛ شاد بودن در شادی های اهل بیت علیهم السلام هم موجب اجر و ثواب است. ۸۱/۸/۱۴

﴿س ۱۲﴾ شخصی که اعمالش را به روح امامی تقدیم می کند آیا ثوابی هم برای خود او باقی می ماند یا خیر؟

ج - ثوابش به آنها و به خود او می رسد و زیادتر هم به خودش می رسد و برای آگاهی بیشتر می توانید به کتاب «ذکری» شهید رحمه الله علیه طبع قدیم صفحه ۷۳ مراجعه فرمایید. ۸۱/۷/۲۰

خود و کوتاهی و عدم معرفت نسبت به آن امام
بزرگوار است.
۸۱/۳۳

﴿س ۱۵﴾ معمول است بعد از اقامه نماز، اول به
حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) و بعد به حضرت رضایه و سپس به
حضرت ولی عصر (عج) و ارواحنا فدا، سلام می‌کند. آیا به
این کیفیت دستوری رسیده و رجحانی دارد یا خیر؟

ج - به امید ثواب، مانعی ندارد.
۷۷/۱۲/۲۴

﴿س ۱۶﴾ در شب میلاد یا شب شهادت ائمه اطهار (علیهم السلام)،
آیا می‌توانیم به مطالعه زندگی‌نامه و کرامات آن بزرگواران
بپردازیم یا به مجالس مختلف برای حفظ شعایر مذهبی
پرویم. فضیلت کدام یک بیشتر است؟

ج - حضور در مجالس ائمه اطهار (علیهم السلام) به هر نحو که
بر عظمت شعایر اسلامی بیفزاید، بهتر است.

۷۹/۷/۹

﴿س ۱۷﴾ آیا در قبال ذکر مصیبت یا مولودی خوانی
اهل بیت (علیهم السلام) می‌توان از بانیان مجالس، مطالبه وجه نمود؟
آیا این درآمد مشمول خمس می‌گردد؟ در ضمن بعضی از
افراد جهت تعلیم اصول و فنون مداحی اهل بیت (علیهم السلام)

زیورات حرم ائمه (علیهم السلام) نیست که راه دیگری را
می‌طلبند و هر کس به اندازه توان خود موظف به
حل آن است و نگاهها را همیشه باید عقلائی‌تر و
انسانی‌تر و با شرح صدر و سعه نظر همراه نمود
و تنگ نظری و کوتاه بینی خود فی حد نفسه قطع
نظر از جهات دیگر نامطلوب است و مباحث
اقتصادی امروز در دنیا و مملکت‌ها به صورت
کلان و هزاران میلیارد دلار مطرح است، نه
مسئله چند انتقال طلا که تصرف در آن‌ها به
صرفش در غیر مصرفی که نیت دهندگان بوده نه
تنها خیانت به اموال می‌باشد بلکه مستلزم نفی
آزادی و حاکمیت اراده می‌باشد «تو خود حدیث
مفصل بخوان از این مجمل».

۲. مسلماً عزاداری برای حضرت اباعبدالله
الحسین (علیه السلام) جهت آموختن راه و رسم ایشان
می‌باشد و کلیه کسانی که عزاداری می‌نمایند به
همین منظور اقدام می‌کنند و به مطلوب
خود رسند و عدم عزاداری برای آن حضرت ظلم به

یعنی و حسین علیه السلام جانش را فدا کرد در راه تو، تا این که بندگان از نادانی و سرگردانی و گمراهی نجات یابند.

۸۲/۱۲۶

س ۱۹ ﴿ چرا به امام حسین علیه السلام تارالله می گویند؟

ج - معنی تار حق قصاص و استیفای عوض خون

مقتول است و فقره دیگر زیارت عاشورا (وان

برزقی طلب تارکم مع امام منصور) شاهد آن

است و مراد از تارالله این است که صاحب این

حق خداوند است و خداوند این حق را طلب کند و

معنی این فقره این است که سیدالشهداء مقتولی

است که کسی نیست به غیر از خداوند که عوض

خون او را بگیرد.

۸۱/۶۱

س ۲۰ ﴿ فلسفه عزاداری و گریه و زاری برای ائمه علیهم السلام

در اسلام چیست؟

ج - زنده نگه داشتن یاد آن بزرگواران و یادآوری

مظلومیت آنان و خاندانشان در مقابل طاغوت

زمان است و گریه و عزاداری در مصیبت آن

بزرگواران، احیاء امر و نام آنان است. ۸۱/۲۳۰

و جوهی را دریافت می دارند، در این مورد نیز حکم چگونه است؟ دریافت وجوه اهدایی علی رغم مطالبه آیا جزو درآمد محسوب می شود که متعلق خمس باشد؟

ج - وجوه ذکر شده در سؤال حلال است چون اجرت

بر مستحبات و بر غیر واجب است و جزو

درآمدهایی است که متعلق خمس هم می باشد.

۷۷/۳۲۶

س ۱۸ ﴿ قیام امام حسین و عدم صلح را در چند

جمله بفرمایید.

ج - چنان که از جملات خود آن حضرت برداشت

می شود قیام آن حضرت برای اصلاح در امت

رسول الله صلی الله علیه و آله و رشد و هدایت مردم بوده است.

«انی لم اخرج اشرأ ولا بطراً ولا مفسداً ولا ظالماً،

وانما خرجت لطلب الاصلاح فی امة جدی» و

همچنین آن حضرت با شهادت خود مردم را از

جهل و نادانی و ضلالت گمراهی نجات داد چنان

که در زیارت اربعین وارد شده، که: «و بذل مهجته

فیک لیستفد عبادک من الجهالة وحيرة الضلالة»

﴿س ۲۲﴾ دلیل سینه زدن برای ائمه علیهم السلام چیست؟

ج - به دلیل آن که بر مورد سؤال عنوان مستحی از جمله دستور به گریه کردن و گریاندن و تعزیه داری حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام و اظهار مصیبت و اداء احترام و اظهار علاقه صدق می‌کند؛ بنابراین سینه زدن در عزاداری ائمه معصومین علیهم السلام نه تنها فی حد نفسه جایز است بلکه مستحب هم می‌باشد و مشمول عناوین مرقومه است. ۸۰/۴/۲۵

﴿س ۲۳﴾ سینه زدن با تیغ و یا زنجیر زدن با زنجیری که دارای تیغ است و منجر به زخمی شدن بدن و جاری شدن خون می‌شود، اگر چه خطر جانی هم نداشته باشد، چه حکمی دارد؟

ج - برپایی مجالس و اقامه عزاداری خامس آل عبا؛ از قبیل روضه خوانی و وعظ و سینه زنی و عزاداری سنتی از افضل اعمال است و موجب اجر و مزد اخروی فراوان است، لیکن باید توجه داشت که دشمن، همه اعمال ما را مستقیماً با مقارن قرار دادن با اعمال دیگران، مورد حمله قرار می‌دهد و غرضش حمله

﴿س ۲۱﴾ گفته می‌شود اگر پلک چشمت رطوبتی پیدا کرد خداوند خطاب می‌کند ای بنده من تمام گناهان تو را بخشیدم اگر رطوبت به مژه‌هایش رسید خطاب می‌شود تمام حاجات تو را برآوردم اگر از مژه رطوبت یا اشک خارج شد می‌گوید بنده من گناهانت را بخشیدم و حاجات را برآوردم فر دای قیامت عده‌ای گناه کار را به تو بخشیدم اگر این طور است که با رطوبتی خداوند همه گناهان را می‌بخشد دیگر چرا مردم زحمت نماز و روزه بکشند؟

ج - روایات وارده در رابطه با عزاداری و اشک و ثواب آن - که بهشت است - فراوان است لکن مراد از گریه این نیست که به خاطر حسرت و تحت تأثیر احساسات گریه کند بلکه مراد گریه‌ای است که به عنوان یک نوع برخورد و جنگ با دشمنان راه حسین علیه السلام و یک نوع تبلیغ و ترویج مکتب انسان ساز آن حضرت به حساب بیاید، و در واقع گریه‌ای ثواب دارد که برای مظلومیت حسین علیه السلام و تأثر از این که چرا باید انسان‌ها او را درک نکنند و برای زنده نگه داشتن مرام حسین علیه السلام باشد.

ج - راجع به عزاداری سیدالشهدا حضرت اباعبدالله علیه السلام و هر نحو عزاداری که افراط و هتک مقام شهادت و امامت در آن نباشد، و در مسیر پیدایش راه پیروی از آن وجود مقدس باشد، جایز است؛ و حسب فرموده امام امت (سلام الله علیه) عزاداری سستی، مانعی ندارد و نباید راههای جدیدی که منشأ حرف و حدیث است، انتخاب نمود کما اینکه اگر اعمال ذکر شده، به خاطر تحت تأثیر موعظه و ذکر مصیبت باشد، نه از اول امر، قطعاً مانعی ندارد. ۷۵/۸۱۰

س ۲۶ ﴿آیا زنجیر زدن به پشت، سیلی زدن به صورت و ... یا سینه زدن که منجر به زخم شدن و خراشیدن و ... می شود و برای عزاداری امام حسین علیه السلام است جایز است؟

ج - جایز می باشد و مشمول اطلاعات و عمومات

ابکاء و بکاء و تعظیم شعائر می باشد و آن چه در عزاداری و غیر آن حرام است جنایت بر بدن است نه امثال امور که ضرر دار بودند معلوم نیست بلکه نزد اهانش ضرر محسوب نشده چه رسد به جنایت بر نفس، به علاوه که ظاهراً حب و علاقه

به مذهب یا اسلام است و با عقب گرد ما از مواضع عملی اسلامی، ما را رها نکرده، بلکه حمله را زیادتیر و زیادتر نموده تا آنکه ما را از همه اعمال و فریض و شعایر و تبلیغاتمان باز دارد. به حول و قوه الهی و با بیداری امثال شما مسلمانان و بهانه به دست دشمن ندادن و حفظ عزت و عظمت اسلامی هر روز بر شکست آنان اضافه خواهد شد و تبلیغات آنها به جایی نخواهد رسید، که: «الاسلام یعلو و لا یعلی علیه شیء» ۷۸/۶۲۵

س ۲۴ ﴿چه مقدار جایز است در عزاداری حضرت اباعبدالله علیه السلام سینه بزند؟

ج - تا حدی که اصل هدف عزاداری، یعنی حفظ

اسلام و مبارزه با حکومت جائر، و شهادت خود حضرت و عزیزان و اسارت آنها، مورد فراموشی و غفلت قرار نگیرد، و همیشه باید مسائل سیاسی و انقلابی کربلا مورد توجه باشد.

س ۲۵ ﴿لطمه زدن به صورت یا سینه در عزاداری

اهل بیت علیهم السلام چه صورتی دارد؟

ج - جایز است، و جهتی برای عدم جواز در مفروض

سؤال نیست.

۷۳/۵/۱۱

س ۲۹ ﴿در آمریکا مثل سایر جهان برای نوحه سرائی سرور شهیدان حسین ابن علی مجالسی برپاست که گاهی در این مجالس، جوانان در معابر عمومی بدون پیراهن سینه زنی و زنجیرزنی می‌کنند آیا این فعل مجاز است؟

ج - برای مردان از جهت پوشش بدن و لباس از جهت

حکم شرعی آن فی حد نفسه حادی وجود ندارد و

تنها ستر عورتین بر آنها واجب است لکن از جهت

حیاء عمومی وعفت جامعه پوشش بدن برای آنها

هم در حد همان حیاء و عفت عمومی لازم است

بلکه واجب می‌باشد بناءً علی هذا برهنه کردن برخی

از بدن در مراسم سینه زنی و عزاداری که منجر به

ضربه زدن به عفت عمومی نبوده و نیست

منعی ندارد، آری بعضی از فقها فرموده‌اند که اگر

مرد سینه زن، مطمئن باشد که زنان و نامحرمان

نگاه به بدنش می‌اندازند باز کردن سینه و عریان

نمودن برخی از بدن از باب اعانت بر اثم، حرام

و عشق به اباعبدالله الحسین علیه السلام اختیار از دست

افراد عزادار گرفته و مأجور می‌باشند. ۸۲/۵/۲۴

س ۲۷ ﴿آیا سینه زدن و زنجیر زدن برای ربا، جایز است؟

ج - اگر هیچ‌گونه قصد خدایی ندارد حتی به نحو جمع

بین خدا و غیره، و فقط برای خودنمایی است که با

آن بتواند افرادی را تحت تأثیر خود قرار دهد و بعد

در دادوستدها و مسائل اجتماعی به نفع خود استفاده

نماید، در این صورت بالخصوص به عنوان تدلیس و

حیله و فریب و خدعه برای او حرام است؛ ولی

غیر از این صورت همه صورت دیگر با انواع تیت‌ها

هیچ یک حرام نیست، غایة الامر برخی مستحب و

برخی جایز است؛ و به هر حال باب الحسین علیه السلام که

از ابواب بهشت است، بای بزرگ و دری وسیع و

بی‌حاجب و مانع است و ما هم باید دنبال توسعه

باب الحسین با معرفت باشیم. ۷۸/۸/۱۶

س ۲۸ ﴿اگر مردان عزادار، بدن را برهنه کنند و بدون حضور زنان سینه بزنند، آیا اشکالی دارد؟

ج - ۱ و ۲. از انجام اعمال و به کار بردن الفاظی که موجب وهن و عزاداری و توهین به مقام ولای ائمه علیهم السلام می‌باشد، باید پرهیز نمود و عزاداری‌ها بهتر است به همان شیوه عزاداری سنتی و روضه خوانی انجام شود.
۸۲/۴۲۹

س ۳۱. همان طور که مستحضرید در مورد زیارت عاشورا دو نظریه وجود دارد عده‌ای آن را معتبر می‌دانند و قایلند حتی حدیث قدسی است و عده‌ای در سندیت آن اشکال می‌کنند و با توجه به مضامین آن و لعن‌هایش آن را بدون سند و بی اعتبار می‌دانند مستدعی است در این باره ارائه طریق نموده و تحقیقات شریف را به اطلاع حقیر برسانید.

ج - سیره مستره شیعه مخصوصاً بزرگانی از فقه و تقوی همچون مرحوم امام امت سلام الله علیه و آیه العظمی حاج آقا حسین قمی و هزاران نفر از بزرگان دیگر که به خواندن آن عنایت داشته و خوانده‌اند و ذهنیت همه شیعیان و دهها جهت دیگر همه و همه حجت و دلیل قوی و خدشه

است لکن به نظر این جانب اعانت صدق نمی‌کند چون غرض از سینه زدن اظهار مصیبت و عشق به اباعبدالله (علیه الصلوة والسلام) است نه همکاری با گناه کاران در معصیت که روح بلند عزاداران حسینی از این گونه پلیدی‌ها می‌ترا و منزه است و خداوند ما را جزء دوستاناران اباعبدالله الحسین علیه السلام و عزادارانش که با سوز و احساسات بر سروسینه می‌کوبند و تنفر خود را از ظالمان و علاقه به مظلومان را عملاً نشان داده و به مواظب و نصایح و اعظان عامل و مرشدان صالح حسب سنت دیرینه عزاداری توجه داشته قرار دهد.

۸۰/۳۱۹

س ۳۰. ۱. آیا هروله کردن (بالا و پایین پریدن و ذکر معصومین را گفتن) در مراسم عزاداری از لحاظ شرعی اشکال دارد یا خیر؟
۲. آیا گفتن بعضی از کلمات توسط مداحان مانند (من سگ حسینم، من دیوانه حسینم و.....) از لحاظ شرعی اشکال دارد؟

بُکاء و شور دادن به عزاداریها استفاده می شود،

نمی توان گفت حرام است. ۷۵/۴۲۴

س ۳۴. آیا به کار بردن عَلم و علامت همراه با سنج و طبل در هیئتهای عزاداری، جایز است؟

ج - عزاداری سنتی مانعی ندارد. ۷۵/۲۴

س ۳۵. آیا نواختن موزیکهای انقلابی و مذهبی در هیئتهای مذهبی که باعث تهییج احساسات انقلابی و شور و حزن مذهبی و یادآور شهادت مظلومانه سیدالشهدا (ع) می گردد، صحیح است یا خیر؟

ج - همه اقسام آن را نمی توان گفت حرام است. ۷۴/۱۱۲

س ۳۶. آیا شبیه خوانی به این صورت که عده ای به نام حضرت اباعبدالله (ع) و دیگر یاران او، و عده ای به صورت عمر سعد و یارانش با تغییر لباس و اسب و طبل و دهل و شیپور با بلندگوهای گوش خراش و نسبتهایی که در نسخه ها کم و بیش هست و شرکت زن و مرد در این جلسات بدون حجاب و حائل، از نوع عزاداری سنتی محسوب می شود و شرعاً صحیح است یا خیر؟

ج - شبیه خوانی فی حدّ نفسه، حرام نیست؛ لیکن

ناپذیر بر تمامیت زیارت عاشورا می باشد و

اطمینان حاصل از آن ها به مراتب بالاتر از یک

خبر و حدیث صحیح بلکه چند خبر صحیح باشد

و بر همه ماست که حادثه عاشورا را با لعن به

ظالمین و سلام بر مظلومین و راه های دیگر زنده

نگه داریم به علاوه که بحث روانی حدیث هم

خود بحث مفصلی دارد. ۸۰/۲۲۷

س ۳۲. آیا پوشیدن پیراهن سیاه در ایام عزاداری

امام حسین (ع) کراهت دارد؟ در فرض عدم کراهت آیا استحباب نیز دارد؟

ج - مکروه نیست، چرا که کراهت لباس سیاه با

مصلحتی زیادتر که همان عزاداری سیدالشهدا

است، مرتفع می گردد؛ که با عزاداری سیدالشهدا

است که اسلام زنده نگه داشته شده است. ۷۷/۴۹

س ۳۳. لطفاً نظر خویش را در باره طبل و سنج

هیئتهای مذهبی و شبیه خوانی بیان فرمایید.

ج - نباید از چنین سنتهایی جلوگیری نمود، و این گونه

اعمال که در عزاداریها به عنوان وسیله ابکاء و

نظر عرف توهین به حضرتش محسوب نگردد، جایز می‌باشد و نمی‌توان گفت حرام است. ۷۲/۷۴

﴿س ۳۹﴾ آیا شبیه‌خوانی و تعزیه، جایز است، در حالی که لباسهای زنانه را به مرد می‌پوشانند؟

ج - عزاداری برای ابا عبدالله الحسین علیه السلام ممدوح است.

۷۶/۳۱۶

﴿س ۴۰﴾ افراط در عزاداری برای ائمه علیهم السلام و ایجاد مزاحمت برای مردم به وسیله راه‌اندازی دسته‌های عزاداری در خیابان چه حکمی دارد؟ آیا شرکت در چنین مراسمی جایز است؟

ج - گر چه ایجاد مزاحمت برای افراد، صحیح نمی‌باشد اما نباید مراسم عزاداری خامس آل علیهم السلام را به بهانه‌های مختلف کم رنگ نمود بلکه باید هر چه باشکوه‌تر برگزار کرد که از شعائر اسلامی می‌باشد و ثواب زیاد دارد و تعظیم شعائر لازم است و برگزاری مراسم مذهبی و حتی ملی در تمام دنیا همراه با تجمع و عبور از خیابان‌ها می‌باشد که گاهی موجب سد معبر هم می‌شود

نسبت دروغ، و اختلاط زن و مرد، و ایدای افراد، در همه جا حرام است و باید از آن اجتناب کرد.

۷۰/۳۲۹

﴿س ۳۷﴾ چندین سال است که در روستای ما برنامه تعزیه‌داری، در روز عاشورا برقرار می‌شود، عده‌ای در نقش جوانان بنی‌هاشم علیهم السلام یک پسر بچهٔ نه‌الی ده ساله در نقش حضرت امام حسین علیه السلام و شخصی در نقش حضرت امام حسین علیه السلام و شخص دیگری در نقش حضرت ابوالفضل علیه السلام شبیه‌خوانی می‌نمایند. آیا این تعزیه‌خوانی و شبیه‌خوانی، جایز است یا نه؟

ج - اگر هیچ گونه حرامی در این گونه شبیه‌خوانیها وارد نشود، جایز است، و مانعی ندارد؛ لیکن بر همگان است که بیشتر به منابر و مواعظ و مجالس روضه‌خوانی توجه داشته باشند.

۷۴/۱۲۲۴

﴿س ۳۸﴾ آیا حمل نمودن شبیه نعش ابا عبدالله علیه السلام و یا علی اصغر علیه السلام در دسته‌های عزاداری جایز است یا خیر؟

ج - ستهای عزاداری ابا عبدالله علیه السلام به هر نحو که بر عظمت شعایر اسلامی بیفزاید، در صورتی که در

و عقلائی عالم برای مصلحت عمومی و اقوی، این گونه مزاحمت‌ها را قبیح نمی‌دانند. ۸۰/۲/۱۶

س ۴۱ اگر درس عاشورا مقاومت در برابر جور به هر شکلی حتی فدای جان است، پس چرا ائمه علیهم‌السلام ما هیچ قیامی در برابر حاکمان جور نکردند؟

ج - درس عاشورا هدر دادن خون و کشتن و کشته شدن بدون هدف نیست بلکه دفاع از دین و حفظ اسلام در مقابل دشمنان اسلام و زنده نگه داشتن احکام الهی است که در هر زمانی با توجه به شرایط مخصوص آن زمان ائمه علیهم‌السلام به این مهم در حد اعلاء همت گماشته‌اند و لذا همه آن‌ها یا به وسیله زهر دادن و یا به وسیله نیزه و شمشیر کشته شده‌اند و هیچ یک از آن‌ها با مرگ طبیعی نمرده‌اند و معمولاً نیز در حصر ۸۱/۲/۲ و زندان بوده‌اند.